

GIẢI PHÁP THỰC HIỆN CHIẾN LƯỢC CẢI CÁCH HƯỚNG ĐẾN MÔ HÌNH HẢI QUAN SỐ, HẢI QUAN THÔNG MINH TẠI CỤC HẢI QUAN TỈNH HÀ TĨNH

● ĐINH VĂN HÒA

TÓM TẮT:

Phát huy những kết quả đã đạt được trong thực hiện chiến lược cải cách hiện đại hóa giai đoạn 2011-2020, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã có nhiều giải pháp nhằm đến năm 2030 thực hiện thành công chiến lược phát triển hải quan số, hải quan thông minh. Bài viết này nêu rõ những kết quả đạt được trong chiến lược cải cách, hiện đại hóa giai đoạn 2011-2020 của Hải quan Hà Tĩnh, phân tích những khó khăn, đồng thời đưa ra hướng giải quyết để đơn vị đạt được mục tiêu chiến lược đề ra.

Từ khóa: Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh, cải cách hành chính, hải quan số, hải quan thông minh.

1. Những kết quả đạt được của Hải quan Hà Tĩnh trong chiến lược cải cách hành chính, hiện đại hóa giai đoạn 2011-2020

Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã chủ động xây dựng các chương trình, kế hoạch và đề ra các giải pháp nhằm cụ thể hóa các chỉ đạo của cấp trên, thực hiện có hiệu quả, chất lượng Nghị quyết số 30c/NQ-CP ngày 8/11/2011 của Chính phủ về ban hành Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2011-2020; Nghị quyết số 19/NQ-CP ngày 15/3/2015 của Thủ tướng Chính phủ về những nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu tiếp tục cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia 2 năm 2015 - 2016; Nghị quyết số 35/NQ-CP ngày 16/5/2016 của Thủ tướng Chính phủ về hỗ trợ và phát triển doanh nghiệp (DN) đến năm 2020; Nghị quyết số

02/NQ-CP ngày 1/1/2019 của Chính phủ về tiếp tục thực hiện những nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia năm 2019 và định hướng đến năm 2021... Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã xây dựng và triển khai có hiệu quả các kế hoạch cải cách hiện đại hóa giai đoạn 2011 - 2015, kế hoạch cải cách, phát triển và hiện đại hóa Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh giai đoạn 2016-2020; đề án quản trị kế hoạch cải cách, hiện đại hóa giai đoạn 2016 - 2020; kế hoạch cải cách hành chính giai đoạn 2021 - 2025.

Trong 10 năm triển khai, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã cơ bản hoàn thành các mục tiêu, chỉ tiêu đề ra với những thành tựu to lớn, mang tính đột phá, đưa cơ quan hải quan nói chung và Hải quan Hà Tĩnh nói riêng trở thành một trong những đơn

vị đi đầu về cải cách thủ tục hành chính, ứng dụng công nghệ thông tin và đổi mới phương thức quản lý trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh. Nhiều kết quả đạt được đã có tác động và sức lan tỏa lớn trong xã hội, tạo thuận lợi cho cộng đồng doanh nghiệp trong xuất nhập khẩu hàng hóa, góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia; nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về hải quan trên địa bàn. Cụ thể:

Tính từ năm 2011 đến nay, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã xây dựng, ban hành 112 văn bản về triển khai công tác cải cách hành chính, hiện đại hóa hải quan tập trung vào các lĩnh vực trọng tâm; công tác quản lý điều hành, hoạt động nghiệp vụ đã được hiện đại hóa bằng 21 chương trình phần mềm ứng dụng, tạo nên môi trường làm việc văn minh, khoa học, hiện đại, 100% các quy trình thủ tục hải quan cơ bản đã được tự động hóa. Một trong những điểm nổi bật của cải cách hành chính, hiện đại hóa công tác hải quan trong giai đoạn này đó là: Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã triển khai thành công và thực hiện tốt thủ tục hải quan trên hệ thống thông quan điện tử v4 (năm 2010) và hệ thống thông quan tự động Vnaccs/Vcis (tháng 4/2014), tạo thuận lợi cho doanh nghiệp trong việc giải quyết thủ tục hải quan.

Theo đó, đã có hơn 82.426 tờ khai hải quan với tổng kim ngạch xuất nhập khẩu đạt 19,399 tỷ USD được thông quan trong giai đoạn từ năm 2011 đến nay, trong đó có 49.895 tờ khai hải quan được thông quan điện tử qua hệ thống Vnaccs/Vcis, với tổng kim ngạch xuất nhập khẩu đạt 12,335 tỷ USD, tỷ lệ tờ khai, kim ngạch thực hiện thủ tục hải quan điện tử trên hệ thống Vnaccs/Vcis đạt tỷ lệ 99,8%. Ngoài ra, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã tập trung triển khai thực hiện thành công hệ thống tiếp nhận và xử lý thông tin hàng hóa e-manifest, hệ thống dịch vụ công trực tuyến, hệ thống quản lý hải quan tự động Vasscm, ứng dụng hiệu quả “cơ chế một cửa quốc gia tại cảng biển”, mang lại những lợi ích thiết thực cho cộng đồng doanh nghiệp trong thực hiện thủ tục hải quan và giao nhận, vận chuyển hàng hóa.

Trong công tác thu nộp ngân sách nhà nước bằng việc triển khai đồng bộ, có hiệu quả các giải

pháp quản lý thuế, tích cực cải cách, hiện đại hóa công tác thu nộp ngân sách, đẩy mạnh công tác tuyên truyền hỗ trợ người nộp thuế, tạo điều kiện thuận lợi cho người nộp thuế tiếp cận các phương thức nộp thuế điện tử, hiện đại như hệ thống nộp thuế qua ngân hàng thương mại phối hợp thu, hệ thống nộp thuế điện tử 24/7, chương trình nộp thuế điện tử doanh nghiệp nhờ thu. Nhờ vậy, đơn vị đã khắc phục được việc từ chỗ thu ngân sách hàng năm từ 500 - 900 tỷ đồng và hoàn toàn bằng tiền mặt thì từ năm 2011 đến nay, số thuế thu nộp tăng lên hàng nghìn tỷ đồng và được thay thế dần bằng phương thức điện tử. Đã có hơn 36.716 tỷ đồng được nộp vào ngân sách nhà nước, trong đó hơn 85% tổng số thuế được thực hiện bằng phương thức không dùng tiền mặt và đến nay đã có hơn 99,8% số thuế được thực hiện bằng phương thức điện tử.

Nhờ triển khai hệ thống dịch vụ công trực tuyến tháng 3/2017 đến nay, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã tiếp nhận và xử lý 5.085 hồ sơ qua hệ thống dịch vụ công trực tuyến cho cộng đồng doanh nghiệp với các thủ tục phát sinh chủ yếu như thủ tục hủy, sửa tờ khai hải quan, thủ tục xác nhận hoàn thành nghĩa vụ nộp thuế, thủ tục sao y tờ khai hải quan bản chính do cơ quan hải quan lưu trong bộ hồ sơ hoàn, thủ tục hoàn thuế đối với các trường hợp được xét hoàn thuế, không thu thuế theo Thông tư 38/2015/TT-BTC, thủ tục thông báo danh mục hàng hóa miễn thuế,...

Bên cạnh đó, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh thường xuyên kết hợp giữa thực hiện nhiệm vụ chuyên môn với việc rà soát hệ thống pháp luật hải quan, các khó khăn vướng mắc trong quá trình thực hiện và tham gia đóng góp nhiều ý kiến, đề xuất xây dựng, sửa đổi, bổ sung dự thảo các văn bản, như: Luật Thuế xuất khẩu, Thuế nhập khẩu số 107/2016/QH13; Nghị định số 59/2018/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của nghị định 08/2015/NĐ-CP của Chính phủ quy định chi tiết và biện pháp thi hành Luật Hải quan về thủ tục hải quan, kiểm tra, giám sát, kiểm soát hải quan,... nhằm hoàn thiện hệ thống pháp luật về hải quan. Hàng năm, đơn vị đã ban hành kế hoạch tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật hải quan, hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp; thường xuyên tuyên

truyền, phổ biến công khai, đầy đủ, kịp thời các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan, bộ thủ tục hành chính trong lĩnh vực hải quan tại trụ sở cục và trụ sở các chi cục, địa điểm làm thủ tục hải quan để người dân, doanh nghiệp biết thực hiện.

Trong hơn 10 năm qua, với tinh thần chủ động, đổi mới, cầu thị, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã tổ chức hơn 40 cuộc hội nghị đối thoại doanh nghiệp, giải quyết gần 508 vướng mắc thuộc thẩm quyền và báo cáo trên 250 vướng mắc vượt thẩm quyền; đưa công tác phát triển quan hệ đối tác hải quan - doanh nghiệp ngày càng thực chất; quyết liệt trong việc ký kết quy chế phối hợp với các lực lượng công an, biên phòng, cảnh sát biển. Công tác thông tin, tuyên truyền nhằm nâng cao nhận thức cho các tổ chức, cá nhân thường xuyên được quan tâm. Trang website của Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh với hơn 10 chuyên mục lớn, số lượng bài viết đa dạng, phong phú, có chất lượng đã thu hút hàng triệu lượt truy cập.

Với quan điểm con người và tổ chức bộ máy là yếu tố quyết định sự thành công của công cuộc cải cách hành chính, hiện đại hóa hải quan, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã đẩy mạnh cải cách tổ chức bộ máy và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Trong giai đoạn từ năm 2011 đến nay, đơn vị đã thực hiện thủ tục bổ nhiệm và bổ nhiệm lại cho 61 đồng chí giữ chức vụ lãnh đạo; cử 2.137 lượt cán bộ công chức được cử tham gia các lớp đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn nhằm nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ cho cán bộ công chức, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ chuyên môn ngày một nâng cao. Đặc biệt, trong năm 2019 và đầu năm 2020 đã có 100 cán bộ công chức tham gia kỳ thi đánh giá năng lực do Tổng cục Hải quan tổ chức tại 6 lĩnh vực nghiệp vụ chính từ cấp cục đến chi cục, trong đó có hơn 80% cán bộ công chức đạt cấp độ 2 và cấp độ 3.

Ghi nhận những nỗ lực phấn đấu của toàn thể cán bộ, công chức, người lao động của Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh trong thực hiện nhiệm vụ chính trị được giao, trong đó có sự đóng góp của công tác cải cách hành chính, hiện đại hóa hải quan trong giai đoạn từ năm 2011 đến nay, Đảng, Nhà nước, Bộ Tài chính, Tổng cục Hải quan và UBND tỉnh Hà Tĩnh đã trao tặng nhiều tập thể, cá nhân những

phần thưởng cao quý, tiêu biểu như: 3 Huân chương Lao động; 15 Huân chương Chiến công hạng Nhất, Nhì, Ba; 2 Cờ thi đua của Chính phủ; 25 Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ,... Đặc biệt, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh luôn là đơn vị có vị trí thứ hạng cao về chỉ số cải cách hành chính, hiện đại hóa trong toàn ngành Hải quan và trong số các cơ quan trung ương đóng trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh.

2. Những khó khăn và hướng giải quyết

2.1. Khó khăn

Bên cạnh những kết quả đạt được, công cuộc cải cách và hiện đại hóa thủ tục hải quan tại Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh cũng đã và đang phải đối mặt với không ít khó khăn. Đó là:

- Hệ thống bến bãi tập kết hàng hóa tại các cửa khẩu còn chật hẹp, kết cấu hạ tầng chưa được đầu tư tương xứng; hệ thống đường giao thông trên tuyến đường 8a bị xuống cấp.

- Năng lực hoạt động của các doanh nghiệp chưa đồng đều, quy mô nhỏ, trình độ sử dụng công nghệ thông tin còn yếu, gây nên nhiều khó khăn trong việc triển khai các hệ thống của ngành như hệ thống dịch vụ công trực tuyến; hệ thống nộp thuế điện tử và thông quan 24/7.

- Các quy định, chính sách liên quan đến công tác quản lý nhà nước về hải quan cũng thường xuyên có sự thay đổi, bổ sung và đôi khi giữa các quy định còn thiếu thống nhất. Việc triển khai thực hiện cấp phép, các thủ tục hành chính thông qua cơ chế một cửa quốc gia phụ thuộc vào sự phối hợp của các bộ, ngành khác nhau.

2.2. Hướng giải quyết

Như vậy, trong những năm qua, việc ứng dụng công nghệ thông tin vào các quy trình nghiệp vụ và ứng dụng quy trình thủ tục hải quan điện tử mang lại nhiều lợi ích cho hoạt động xuất nhập khẩu. Tuy nhiên, nếu không áp dụng các biện pháp quản lý chặt chẽ, sự thông thoáng, tiện ích của các quy trình này cũng dễ bị lợi dụng để thực hiện hành vi vi phạm pháp luật, gây bất ổn trong hoạt động xuất nhập khẩu, thất thu ngân sách nhà nước. Nắm bắt được vấn đề đó, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã tăng cường chống thất thu qua công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện thủ tục hải quan, quản lý thuế, kiểm tra sau thông quan, thanh

tra chuyên ngành, kiểm tra nội bộ, đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại; chủ động rà soát, phân loại, thu hồi và xử lý nợ thuế phát sinh trước ngày 01/01/2022, không để phát sinh nợ mới qua công tác thanh tra, kiểm tra,...

Song song với đó, tình hình dịch bệnh Covid-19 bùng phát vào cuối năm 2019 và tiếp tục diễn biến phức tạp đến nay đã ảnh hưởng không nhỏ đến phát triển kinh tế - xã hội của thế giới và Việt Nam, hoạt động sản xuất - kinh doanh và xuất nhập khẩu của doanh nghiệp cũng gặp khó khăn do thực hiện các biện pháp phòng chống dịch bệnh trên toàn cầu.

Để tiếp tục nhiệm vụ cải cách, phát triển, hiện đại hóa ngành Hải quan trong bối cảnh mới, phục vụ cộng đồng doanh nghiệp, tạo thuận lợi thương mại và nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đã bám sát chiến lược phát triển Hải quan đến năm 2030 theo Quyết định số 628/QĐ-TTg ngày 20/5/2022 của Thủ tướng Chính phủ, các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn của Bộ Tài chính, Tổng cục Hải quan, tích cực tham gia góp ý, xây dựng, rà soát quy trình nghiệp vụ phục vụ xây dựng yêu cầu bài toán nghiệp vụ và quy trình nghiệp vụ hướng tới hải quan số, hải quan thông minh liên quan đến các lĩnh vực nghiệp vụ giám sát quản lý, quản lý rủi ro, pháp chế....; đề xuất kiến nghị mô hình tổ chức bộ máy của đơn vị nhằm đáp ứng với mô hình quản lý hải quan thông minh.

Đồng thời, đơn vị cũng tập trung nguồn lực xây

dựng hệ thống công nghệ thông tin mới, phù hợp với chuẩn mực quốc tế, đáp ứng yêu cầu quản trị thông minh, có khả năng tích hợp, kết nối, chia sẻ thông tin với các bộ, ngành, doanh nghiệp thông qua cơ chế một cửa quốc gia.

3. Kết luận

Thành công từ công cuộc cải cách hành chính, hiện đại hóa hải quan trong giai đoạn vừa qua đã góp phần mang lại nhiều cơ hội thuận lợi cho Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh. Tuy nhiên, trước bối cảnh bức thiết phải đổi mới hành chính, hiện đại hóa hải quan trong cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, yêu cầu đặt ra cho Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh đó là cần tiếp tục phát huy sức mạnh của trí tuệ tập thể, của khối đại đoàn kết, tăng cường ứng dụng trang thiết bị kỹ thuật vào công tác chuyên môn nghiệp vụ, quản lý, chỉ đạo điều hành, đẩy mạnh đổi mới, cải cách thủ tục hành chính trong lĩnh vực hải quan theo hướng tạo điều kiện thông thoáng, thuận lợi tối đa cho hoạt động đầu tư, xuất nhập khẩu, xuất nhập cảnh, nhưng vẫn đảm bảo quản lý, giám sát chặt chẽ theo đúng quy định của pháp luật. Từ đó, nâng cao hiệu quả và hiện đại hóa hoạt động kiểm tra, giám sát hàng hóa xuất nhập khẩu trên địa bàn. Thực hiện hiệu quả công tác phối kết hợp giữa cơ quan hải quan với các bộ, ngành và các cơ quan chức năng có liên quan để thực hiện tốt công tác quản lý nhà nước về hải quan, đưa Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao, đặc biệt là trong công tác thu nộp ngân sách nhà nước ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Thủ tướng Chính phủ (2011). *Quyết định số 448/QĐ-TTg ngày 25 tháng 3 năm 2011 phê duyệt Chiến lược phát triển hải quan Việt Nam đến năm 2020.*
2. Thủ tướng Chính phủ (2022). *Quyết định 628/QĐ-TTg ngày 20 tháng 5 năm 2022 phê duyệt chiến lược phát triển hải quan Việt Nam đến năm 2030.*
3. Bộ Tài chính (2011). *Quyết định số 1514/QĐ-BTC ngày 22 tháng 6 năm 2011 về việc ban hành kế hoạch cải cách, phát triển và hiện đại hóa ngành Hải quan giai đoạn 2011-2015.*
4. Bộ Tài chính (2016). *Quyết định số 1614/QĐ-BTC ngày 19 tháng 7 năm 2016 ban hành kế hoạch cải cách, phát triển và hiện đại hóa ngành Hải quan giai đoạn 2016-2020.*

5. Tổng cục Hải quan (2017). *Quyết định số 1145/QĐ-TCHQ ngày 5 tháng 4 năm 2017 ban hành kế hoạch cải cách, phát triển và hiện đại hóa Cục hải quan tỉnh Hà Tĩnh giai đoạn 2016-2020.*
6. Tổng cục Hải quan (2021). *Báo cáo tổng kết công tác cải cách hành chính giai đoạn 2011-2015 và triển khai kế hoạch cải cách hành chính giai đoạn 2016 - 2020.*
7. Tổng cục Hải quan (2021). *Quyết định số 2764/QĐ-TCHQ ngày 29 tháng 10 năm 2021 ban hành kế hoạch cải cách hành chính giai đoạn 2021 - 2025.*
8. Đề án quản trị kế hoạch cải cách, phát triển và hiện đại hóa của Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh giai đoạn 2016 - 2020.
9. Cục Hải quan tỉnh Hà Tĩnh (2021). *Báo cáo tổng kết công tác cải cách hành chính giai đoạn 2011 - 2015 và triển khai kế hoạch cải cách hành chính giai đoạn 2016 - 2020.*
10. Website: <https://tongcuc.customs.gov.vn/>

Ngày nhận bài: 8/7/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 26/7/2022

Ngày chấp nhận đăng bài: 19/8/2022

Thông tin tác giả:

ThS. ĐINH VĂN HÒA

Phó Cục trưởng Cục Hải quan Hà Tĩnh

SOLUTIONS TO IMPLEMENT THE STRATEGY OF DIGITAL AND SMART CUSTOMS DEVELOPMENT AT HA TINH PROVINCE DEPARTMENT OF CUSTOMS

● **Master. DINH VAN HOA**

Vice Director, Ha Tinh Province Department of Customs

ABSTRACT:

Based on the results achieved during the implementation of the reform and modernization strategy for the period 2011 - 2020, Ha Tinh Province Department of Customs has adopted many solutions to successfully implement the strategy of digital and smart customs development by 2030. This paper introduces the gained results of Ha Tinh Province Department of Customs in the reform and modernization strategy for the period 2011 - 2020, analyzes difficulties, and proposes some solutions to help the department achieve its strategic goals.

Keywords: Ha Tinh Province Department of Customs, administrative reform, digital customs, smart customs.